

Vang kommune,
Tynvegen 5161,
2975 VANG I VALDRES
post@vang.kommune.no

JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET
HØYVANGVEGEN 40, BLÆSTAD
2322 RIDABU
TLF: 62 55 53 10
EPOST: INNLANDET@JORDVERN.NO
NETT: WWW.JORDVERN.NO/INNLANDET

14.05.25

Høringsuttalelse, kommuneplanens samfunnsdel 2025 – 2040 for Vang kommune

Jordvernalliansen i Innlandet er dannet av en rekke organisasjoner innen landbruk, miljø og fagbevegelse, og arbeider for bevaring av dyrket mark og matjord, og mot en stadig forverring av norsk sjølforsyningsgrad og matsikkerhet. Alliansen består blant annet av LO Innlandet, Naturvernforbundet, Bondelaget, Natur og Ungdom, Bonde- og Småbrukarlaget, Bygdekvinnelaget og Bygdeungdomslaget.

Vi viser til at Vang kommune har utarbeidet planforslag til kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2025 - 2040. Planen er sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn med høringsfrist 23. mai 2025.

Stortinget vedtok i 2023 en ny nasjonal jordvernstrategi, hvor det nye målet nå skal være at maksimalt 2.000 dekar dyrket mark omdisponeres årlig. Målet skal nås innen 2030. I 2021 ble det nasjonale jordvernålet satt til 3.000 dekar dyrket mark i årlig omdisponering, mens målet tidligere lå på maksimalt 4.000 dekar. Omdisponeringen skal dermed betydelig ned de neste årene. Kommunene har en sentral rolle i oppfølgingen av strategien. Denne kraftige innstrammingen må få konsekvenser for all kommunal og regional arealplanlegging, samt for overordnede kommunale- og regionale planverk.

I Norge er kun 3 prosent av landarealet dyrket mark. Dermed er det nok av andre arealer å bygge på i Norge. Det tar minst 1000 år å danne et ti centimeters lag med matjord. Matjord er dermed i praksis en ikke-fornybar ressurs. Den gode matjorda danner grunnlag for jordbruket som vi har i dag. Nydyrking på dårligere arealer vil ikke gi samme grunnlag for matproduksjon. Med en voksende befolkning må vi både ivareta den gode matjorda vi har, og i tillegg drive aktiv nydyrking.

I Innlandet er store matjordarealer omdisponert til utbygging av samferdsel. Dette borger for at Innlandet ikke kan ta av sine viktige og gode matjordressurser til nærings- og boligutbygging. Jordvernalliansen er tydelig på at i eventuelt dilemma mellom jordvern og ønsker om arealer til bolig- og næringsformål, så må Stortingets innstramming av jordvernpolitikken gjennom Nasjonal jordvernstrategi legges til grunn. Dette betyr at alle kommuner må legge seg på en strengere praksis enn tidligere. Total nasjonal omdisponering

på 2.000 dekar per år innebærer en svært liten omdisponering per kommune. Dette fordrer en klar endring av praksis og holdninger, noe regjeringen også har gitt kommunene tydelige meldinger om:

- I felles brev fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet 22. januar 2024, slår regjeringa fast at jordvern er viktigere enn noen gang, og de har forventninger om at kommunene vurderer om tidligere godkjente arealendringer skal endres av hensyn til jordvern. De skriver videre at kommunene som hovedregel ikke plikter å betale erstatning når arealformål blir endret fra utbyggingsformål tilbake til LNFR-formål.
- Regjeringen ga i brev til alle landets kommuner 8. januar 2021 klar beskjed om å vektlegge jordvern i arbeidet med å nå FN's bærekraftsmål.
- I felles brev fra Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet 23. mars 2022 oppfordret regjeringen alle landets kommuner til å vedta egne jordvernstrategier, og til å vedta egne nullvisjoner for omdisponering av dyrket mark.

I det utsendte planforslaget framheves flere ganger landbrukets store betydning for kommunen, både i form av sysselsetting og for å ta vare på naturmangfoldet i kommunen. Det påpekes også at innmarksressursene i kommunen er begrenset, og at det derfor er viktig at dyrka jorda blir holdt i hevd. Vi synes derfor at formuleringene om jordvern er alt for runde og slappe. Det står på side 8, sitat: «*Det er viktig at jordbruksareal ikke vert nedbygt i for stor grad.*» Likeens står det på siste side, under «Næringstrategi», sitat: «*Der arealbehov kan løysast på fleire måtar, bør alternativ som ikkje rører dyrka mark som hovudregel veljast.*» (våre understrekninger).

Her oppfordrer vi kommunen sterkt til å stramme inn formuleringene, og følge opp brevet fra LMD og KMD av mars 2022, ved å vedta en egen jordvernstrategi med en nullvisjon for omdisponering av dyrka mark.

Vi ønsker lykke til videre med planarbeidet, med oppfordring om å unngå omdisponering dyrka mark.

Med vennlig hilsen arbeidsutvalget i Jordvernalliansen i Innlandet,

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Lars Opsal jr

Odd Erik Kokkin

Stephan Viehmann

Lars Arne Mjørund

Innlandet Bondelag LO i Innlandet

Naturvernforbundet i Innlandet

Innlandet Bondelag

DISSE ORGANISASJONENE DELTAR I JORDVERNALLIANSEN I INNLANDET REGIONALT ELLER PÅ FYLKESNIVÅ:

NATURVERNFORBUNDET – INNLANDET BONDELAG – INNLANDET NATUR OG UNGDOM – LO INNLANDET – KOKKENES MESTERLAUG HEDOPP
NORSK NÆRINGS- OG NYTELSESMIDDELARBEIDERFORBUND – BONDE- OG SMÅBRUKARLAGET – BYGDEKVINNELAGET
INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET AVDELING HEDMARK/OPPLAND – BYGDEUNGDOMSLAGET
NORGES MILJØVERNFORBUND REGION ØSTLANDET